

Cultura

Els efectes de la crisi al sector cultural

JUSTO BARRANCO
Barcelona

Quan els grans tremolen, els petits acostumen a passar-ho molt malament. I si els grans, siguin el Teatre Lliure, el TNC o el Grup Focus, han hagut d'anunciar darrementament que ajustaven pressupostos, eliminaven funcions, tancaven sales i fins i tot plantejaven expedients de regulació d'ocupació temporals per a tota la plantilla, incloent-hi el director, els petits es pot imaginar com van. Encara que alguna sorpresa positiva hi ha, també es troben ja casos on els treballadors poden cobrar només una part del salari. "Estem en una situació de resistència. Gairebé preguntant-nos quin és el *parte* d'avui. Podem obrir, pagar? Si la taquilla d'avui és millor, potser podem pagar el 40% del sou dels treballadors a final de mes en comptes d'un 30%", diu Julio Álvarez, responsable del teatre Tantarantana.

I encara que no fa broma, ho diu amb ironia i amb un somriure perquè, subratlla, "no pots demoralitzar-te o és terrible". I les causes del desgavell, repeteixen la majoria de responsables de les sales teatrals més petites, són dues: la pujada desmesurada de l'IVA -Victor Álvaro, de l'Almeria Teatre, diu que si fa tres anys l'IVA hagués estat del 21% no haurien obert la sala- i el fort retard en el pagament de les

La situació és crítica, de resistència, però alguns teatres encara s'arrisquen a oferir grans espectacles

subvencions de la Generalitat. Retards en els pagaments de les administracions, explica Álvarez, sempre n'hi ha hagut, però ara no hi ha perspectiva de cobrar, perquè encara que hi ha voluntat de trobar solucions des del Departament de Cultura, el que manca són diners. I, a més, es produeixen situacions rocambolesques. Perquè, relata, ara mateix les sales que tenen conveni trianual amb la Generalitat han cobrat el 80% de la subvenció de la temporada passada -que no d'aquesta, que ja va per la meitat- mitjançant un crèdit de l'Institut Català de Finances (ICF). I fins que no tornin aquest crèdit, cosa que no podran fer fins que la Generalitat no els doni els diners que els deu per pagar-lo, no poden aspirar que l'ICF els doni un altre crèdit per a la subvenció de la temporada actual. Temporada on han d'invertir un 40% de les subvencions que no han cobrat en produir obres.

Arribats a aquest punt, ahir es va celebrar una reunió de l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (Adetca) per tractar el tema i, diu Álvarez, "la gent està molt mentalitzada perquè sap

ANY DECISIU per als petits teatres

La pujada de l'IVA i el greu retard en el pagament dels ajuts públics apropen algunes sales al col·lapse

Una imatge de la sala d'exhibició de l'Antic Teatre, a Ciutat Vella

que vénen temps molt durs, molt difícils, i ha de buscar la manera de sobreviure". "Ara per ara intentarem negociar a través d'Adetca amb la Generalitat per veure mes a mes quins diners ens poden avançar per anar pagant el crèdit. Pràcticament hem d'anar veient com evoluciona l'afer dia a dia. Si no es cobra res d'aquí a juliol, començarem a aplicar mesures a les sales petites, com les del Lliure i el TNC, perquè és impossible aguantar fins aquest mes vivint de la taquilla per bé que vagi, i encara menys amb l'IVA". Potser l'Ajuntament de Barcelona, diu, els alleujarà la situació avançant dos mesos els seus ajuts. I a la Generalitat li demanen una perspectiva "per als propers mesos, perquè puguem ser conscients del que enfrontem".

També Toni Casares, de la Sala Beckett, que fa uns mesos no sabia si podrien tenir programació aquest gener, afirma que "el 2013 se'ns farà molt llarg", perquè en teatres tan petits, adverteix, "la taquilla ja no dona per a més", i si no arriben els ajuts que els deuen -per si encara no fos prou, el Ministeri de Cultura n'ha eliminat els seus- la situació serà complicada. "Ja tenim tres

Quan la sala Trono és el teatre de Tarragona

■ La petita sala Trono de Tarragona pateix la crisi -l'Ajuntament li va deixar la subvenció a la meitat, la Diputació la va eliminar i la Generalitat la va reduir un 20%- però, diu l'actor Joan Negrié, un dels impulsors de la sala, el 2012 ha estat el seu millor any de públic i això permet mantenir-la. Si el públic baixés com a Barcelona, afegeix, no podrien, però la seva proposta agrada i "el Metropol, l'altre teatre de la ciutat, perquè el Tarragona el van inaugurar i el van tancar, moltes vegades no fa res, així que el seu públic ve a la Trono, l'única programació teatral estable".

crèdits. Hem de passar l'any en mode de supervivència", reconeix. De moment, en comptes de tres coproduccions aquest any en faran dues, i buscaran els patrocinis que puguin. I l'obra que tenen actualment a la cartellera, *Si existeix, encara no ho he trobat*, funciona amb taquilla inversa: el públic reserva els seients i els paga després de veure l'obra, dipositant la quantitat que creu justa. "L'experiència ha funcionat i pensem repetir-la", diu, però veu la fórmula més com una crida d'atenció sobre la crisi que viuen que com una cosa a aplicar sistemàticament, "perquè no podem tornar als temps de passar la gorra al final". Reconeix, així sí, que s'han de replantejar moltes co-

#tuitsdecultura

Estamos viviendo por debajo de nuestros derechos muy por encima de nuestras posibilidades

@Sebastia_Jovani
Sebastià Jovani Escriptor

Amb permís d'Espriu: a vegades és necessari i forçós que un home mori per un poble, però mai no ha de morir tot un partit per la Chacón

@Joanlluilluis
Joan-Lluís Lluís Escriptor

A los corruptos sólo les pido ya que se aguanten la risa. Andrea Fabra y el duque empalmado

@AntonioOrejudo
Antonio Orejudo Escriptor

Los corruptos no tienen principios pero tampoco tienen final

@perez_andujar
Javier Pérez Andújar Escriptor

ses, incloses les polítiques agressives de descomptes a l'entrada, que "infravaloren el producte". "Hi ha una crisi de model, sabem d'on venim, però no on anem, i el nou model no apareix per enlloc", diu. Per sort, l'Ajuntament els ajudarà a traslladar en els propers mesos el seu Obrador, els seus tallers teatrals, al que un dia serà el seu nou local a Poblenou.

Semolina Tomic, de l'Antic Teatre, recorda que ells, a qui no se'ls concedeixen convenis triennals malgrat que investiguen els

Adetca es va reunir ahir per buscar solucions al deute que la Generalitat manté amb les sales

nous llenguatges escènics –malgrat que tenen altres ajuts que encara els deu el Govern–, inverteixen tot el que dona el freqüentat bar del seu local en el teatre. Els ingressos de taquilla els entreguen als artistes, que prou malament ho passen, així que en aquesta crisi, diu, depenen de la gent que ve al seu espai. I, malgrat que es nota la baixada de públic, resisteixen, "encara que aquest any serà dur". Igualment, Joan Estrada, de la Sala Muntaner, veu un any complicat, perquè "l'IVA ha estat una punyalada i el retard als pagaments del Govern ens fa pols". Per sort, diu, el seu actual espectacle, *Cosmètica de l'enemic*, va bé.

Igual que a l'Almeria Teatre funciona bé el musical *Over the moon*. L'actor Víctor Alvaro, un dels impulsors de la sala, recorda que com no tenen conveni amb la Generalitat, el seu problema més important és l'IVA. "Encara estem amortitzant la inversió per posar en marxa el teatre. Quan vam arrencar, l'IVA era del 7%. Ara és del 21%. Això llança per terra totes les previsions i fa enreure molts espectadors". Tant, que suprimiran els espectacles familiars, atesa la caiguda d'audiència que han patit. Per sort, diu, després d'*Over the moon* ve *Com dir-ho?*, una obra de Benet i Jornet dirigida per Xavier Albertí i protagonitzada per Jordi Boixaderas en la qual confien molt. "Tampoc no hi ha més alternatives, perquè si donen subvencions, i encara no n'ha sortit la convocatòria, vés-te'n a saber quan les pagaran", diu.

No és l'únic que confia en el públic: Maria Clausó, que amb Ever Blanchet porta els teatres Gaudí i Versus, explica que ara com ara no tenen res de tresoreria, però que busquen reinventar-se contínuament i on abans tenien una funció ara en tenen quatre, buscant ampliar el tipus de públic i assumint riscos. Així, programaran el musical *The wild party*, d'Andrew Lippa, amb 16 actors!. Una gran aposta, però també, diu, una resposta als temps que corren, perquè la gent "vol espectacle i que la treguin d'aquesta situació que estem vivint".●

ROS RIBAS

Boré Buika i Carmen Machi en una escena de *Dispara/Agafa tresor/Repeteix*, al Lliure de Montjuïc

Mestres dirigeix Machi, Bel i Casanovas a la cruia i àcida 'Dispara/Agafa tresor/Repeteix'

Jocs de guerra al Lliure

J. BARRANCO Barcelona

Carmen Machi torna al Lliure. I ho fa actuant en català. Només un mes i mig després de l'èxit que va aconseguir amb *Juicio a una zorra* –i també de l'amarga polèmica que va patir arran d'un tuit de Toni Albà–, l'actriu és una de les protagonistes del dur i àcid al·legat contra la guerra que dirigeix Josep Maria Mestres: *Dispara/Agafa tresor/Repeteix*. Un títol que evoca les accions repetitives de molts videojocs on cal matar per avançar i aconseguir un premi. I tornar a matar per avançar de nou i aconseguir una altra recompensa. I així indefinidament.

Un títol gens innocent, doncs, que reuneix sota el seu paraigua set històries. Set peces de 20 minuts cadascuna, creades pel britànic Mark Ravenhill per mostrar els efectes devastadors dels conflictes bèl·lics. I per criticar amb molt d'humor negre un Occident que, com demostraven fa només uns dies les declaracions del príncep Enric des de l'Afganistan, és capaç de confondre la guerra amb un videojoc. L'obra, que romandrà al Lliure de Montjuïc des d'avui fins al 3 de març, té un repartiment de luxe on, a més de Machi, figuren Sílvia Bel, Roger Casamajor,

Alex Casanovas, Mònica López, Gonzalo Cunill o Àurea Márquez.

Mestres, que havia dirigit fa més d'una dècada al Lliure una altra obra de Ravenhill, *Unes polaroids explícites*, explica que va ser Lluís Pasqual qui li va suggerir que llegís aquesta nova peça, i que després de fer-ho "no podia dormir". "Vaig picar a l'acte. Mato per fer-la, i mai millor dit tractant-se d'aquest tema", somriu. I recorda, a més, que va conèixer l'autor britànic fa uns anys: "És profundament humà i proper malgrat que és dels més grans del panorama teatral. El

seu teatre és dur, directe, urgent. Colpeix, no va amb subterfugis. I encara que és ideològic mai és allisonador, està més carregat d'incerteses que de seguretats".

Bona mostra, diu, n'és *Dispara/Agafa tresor/Repeteix*, que Ravenhill va crear a proposta del festival d'Edimburg el 2009: li van fer l'encàrrec de preparar una peça curta, d'uns 20 minuts, per a cada dia del festival. Obres sobre la guerra contra el terror, l'enfrontament entre Orient i Occident, que es representarien a l'hora de l'esmorzar mentre es repartien cafè i galetes al públic. Així, Ravenhill va crear 17 peces. Que van ser un èxit. Tant, que van arribar a Londres, on 17 teatres, des del National al Royal Court, es van posar d'acord per oferir-ne una cada un. I ara set n'arriben al Lliure: "Vam pensar a fer totes 17 en dos programes diferents", explica Mestres, però, amb els temps que corren, diu, això no ha estat viable, encara que, somriu, "si ara les funcions anessin molt bé podríem realitzar la resta l'any vinent".

Fent una picada d'ullet, prossegueix, les peces tenen títols grandiloqüents, pertanyents a la narrativa clàssica: *Crim i càstig*, *Guerra i pau*, *El crepuscle dels déus* o *La madre*, que es representa en castellà amb Boré Buika, Àurea Márquez i Carmen Machi. Això sí: Machi actuarà

en català a l'episodi *Les troianes*. "No donava més de mi i només m'he atrevit a fer-ne una en català", diu l'actriu, que explica que ha estat una aventura "meravellosa" perquè "treballar en un idioma que no és el teu t'obliga a utilitzar armes diferents a les habituals" i perquè encara que Ravenhill posa els actors en situacions incòmodes, amb reaccions inesperades, "ha estat una incommodat molt agradable".

Machi, que interpreta una peça en català i una altra en castellà, diu que ha estat una aventura meravellosa

I és que, diu Mestres, l'autor crea situacions límit carregades de violència però amb un profund contingut humà, intentant entendre les raons dels personatges. I amb molta crítica: les dues paraules que més apareixen són *democràcia* i *llibertat*, mostrant com el seu ús reiteratiu les acaba buidant de sentit. En aquest sentit, l'actor Boré Buika recorda que ell és espanyol de pares africans i pot "veure Occident des d'un lloc que la gent no pot". "I Ravenhill permet que el món occidental es vegi des de fora".●

NOVES OBRES

'Smiley', a l'aixopluc

■ Després de l'èxit de *Litus*, la primera obra que el Lliure va acollir a l'Espai Lliure en el programa d'aixopluc d'obres de joves autors, des del dia 12 acollirà *Smiley*, de Guillem Clua. Al març arribarà *Imatges gelades*, de Kristian Smeds i dirigida per Aícia Gorina, i el 24 d'abril *Paisaje sin casas*, de Pablo Ley, dirigida per Aleix Fauró.